

IJTIMOYIY-IQTISODIY MUNOSABATLARNING JAMOAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHGA TA'SIRI

Maxmudov N.I.

*O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti
magistratura tinglovchisi*

Annotatsiya: Maqolada kundalik hayotda yuzaga keladigan ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlarning jamoat xavfsizligini ta'minlashga ta'siri o'rganilgan, unga doir xorijiy adabiyotlar, turli iqtisodchi va turli soha olimlarining fikrlari tahlil qilingan. Jamoat xavfsizligi, uni ta'minlash, ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlar hamda ularning jamoat xavfsizligini ta'minlashda tutgan o'rni hamda unga ta'siri bayon qilingan.

Kalit so'zlar: Jamoat xavfsizligi, jamoat tartibi, jamoat xavfsizligini ta'minlash, ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlar, ijtimoiy himoyalash, ijtimoiy-iqtisodiy holat, ijtimoiy ta'sir.

ВЛИЯНИЕ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ ОТНОШЕНИЙ НА ОБЕСПЕЧЕНИЕ ОБЩЕСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Аннотация: В статье рассматривается влияние социально-экономических отношений, возникающих в повседневной жизни, на обеспечение общественной безопасности, анализируются мнения зарубежных писателей, различных экономистов и ученых различных направлений. Описаны общественная безопасность, ее обеспечение, социально-экономические отношения, их роль в обеспечении общественной безопасности и влияние на нее.

Ключевые слова: Общественная безопасность, общественный порядок, обеспечение общественной безопасности, социально-экономические отношения, социальная защита, социально-экономический статус, социальное воздействие.

IMPACT OF SOCIO-ECONOMIC RELATIONS ON ENSURING PUBLIC SAFETY

Annotation: The article examines the impact of socio-economic relations that occur in everyday life on the provision of public safety, and analyzes the opinions of foreign writers, various economists and scientists of various fields. Public safety, its maintenance, socio-economic relations and their role in ensuring public safety and their impact on it are described.

Keywords: Public safety, public order, ensuring public safety, socio-economic relations, social protection, socio-economic status, social impact.

Barchamizga ma'lumki zamon juda ham tahlikali tus olmoqda, bu esa unga moslashish, qulay muhitni saqlab qolish yoki zamonga moslashtirish ishlari va hatti xarakterlarini amalga oshirishni talab etadi.

Barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish bugungi kunda insoniyatning eng muhim muammolaridan biridir. “Barqaror rivojlanish”ning mohiyati atrof-muhitni muhofaza qilish va uzoq muddatli istiqbolda tabiiy resurslarni takror ishlab chiqarishni ta'minlagan holda milliy iqtisodiyotni rivojlantirish jarayonidan maksimal darajada iqtisodiy va ijtimoiy foyda olishdan iborat. Iqtisodiy ma'noda barqaror rivojlanish deganda nafaqat milliy iqtisodiyotning o'sishi va aholi jon boshiga daromadning o'sishi, balki ijtimoiy ta'minotning barcha elementlarini yaxshilash ham tushuniladi. Barqaror rivojlanish zarur tarkibiy huquqiy o'zgarishlar bilan birga bo'lishi kerak. Yevropa integratsiyasi sharoitida barqaror rivojlanish so'zsiz strategik vazifa bo'lib, uning yechimi, bir tomondan, inson hayoti sifatini har tomonlama yaxshilashga qaratilgan ekologik-ijtimoiy iqtisodiyotning yangi modelini ishlab chiqish va amalga oshirish imkonini beradi. Boshqa tomondan, bu yangi huquqiy tizimning asosi bo'lib xizmat qiladi, chunki barqaror rivojlanish va huquqiy xavfsizlik mezonlari birinchi o'rinda turadi (Shtangret va boshq., 2021) [1].

Vang (2023) [2], Child, Rogers (2017) [3], Kryshtanovych va boshqalar tomonidan qayd etilgan adabiy manbalarda haqli ravishda taqdim etilganidek. (2021) [4], Laveri (2010) [5], savol tug'iladiki, biror narsani insonparvarlashtirish faqat jabrlanuvchining huquq va erkinliklarini ta'minlagan holda jinoyat sodir etgan shaxsga tegishlidir. Kelgusida yetkazilgan zararining o'rnini qoplash yoki buzilgan huquqni tiklash yo'li bilan bunday holatning oldini olish yo'llari sud-tibbiyot ekspertlari tomonidan qaytadan chuqur o'rganib chiqildi. Bizning fikrimizcha, bunday sharoitda jinoyat huquqining inson xavfsizligini ta'minlash mexanizmi haqida gapirish juda qiyin, chunki bizda yangi jinoyat (jinoyat - nomini o'zgartirish taklif etiladi) qanday shaklda qabul qilishimiz ma'lum emas. yaqin kelajak. Biroq, hozir ham biz ishonch bilan aytishimiz mumkin (ma'lum bir ehtimollik darajasi bilan bashorat qilish) shaxsning jinoiy xatti-harakatining ma'lum bir qismi himoya harakati doirasidan tashqarida qolishi va shunga ko'ra, boshqa barcha shaxslar ushbu xatti-harakatlardan ta'sirlangan muayyan yo'l adolatni ta'minlash doirasida buzilgan huquq va erkinliklari va bajarilmagan majburiyatlari bilan yolg'iz qoladi.

Hamma tomonidan qayd etilganidek, (2017) [6], Rushchysyn va boshqalar. (2021) [7] va Dmitrenko, (2011) [8] shuni esda tutish kerakki, olimlar inson xavfsizligini hal qilishda ko'p o'lchovli va kompleks yondashuv zarurligini ta'kidlaydilar. Insonning shaxsiy xavfsizligini, xususan, hayoti xavfsizligini ta'minlamay turib, insonning boshqa huquq va erkinliklariga, so'z va tafakkuriga rioya qilish masalasini ko'tarish befoyda bo'lar edi. Inson xavfsizligini ta'minlash (inson va fuqaroning huquq va erkinliklarini kafolatlash, himoya qilish va himoya qilish)

davlatning, hokimiyatning barcha tarmoqlari va davlat mexanizmining barcha bo'g'inlarining asosiy vazifasi, maqsadi va majburiyatidir. Hukumat inson xavfsizligini ta'minlashning asosiy sub'ektidir. Bu inson, uning huquq va erkinliklari ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish doirasida milliy, davlat, siyosiy, texnologik, ekologik, axborot, iqtisodiy va jamoat xavfsizligini ta'minlashning asosiy ob'ekti hisoblanadi.

Malinovskiy, Dobrotvorskiy (2021) [9], Al Azzam, F. (2019) [10] ta'kidlaganidek, bir qator yangi ilmiy g'oyalar qonunchilik, huquqni qo'llash va jamoat muhitida uchrashadigan ma'lum bir qarshilik sifatida to'g'ri ta'kidlaydi. bir butunlik zamonaviy jamiyatning muammolari uning ma'lum g'oyalarni qabul qilishga tayyor emasligida emas, balki ilmiy bilim va jamiyatning o'zi o'rtasida aloqa kanallarining yo'qligi yoki juda zaifligi bilan bog'liq. Ushbu bosqichda jinoyat huquqi sohasidagi ilmiy hamjamiyatning vazifasi o'zining yopiq muhiti "pilla" dan chiqib, zamonaviy dunyoning kengaytirilgan texnologik imkoniyatlari (shu jumladan, masalalar bo'yicha) orqali jamiyatga o'z pozitsiyasini etkazishdan iborat bo'lishi kerak. jinoyat huquqida evolyutsiya va zamonaviy tartibga solish va tinchlikka qarshi jinoyatlar huquqi) va insoniyat xavfsizligi, zamonaviy global va huquqiy tendentsiyalar kontekstida Rim statuti va Xalqaro jinoiy sudning roli; qadriyatlar va tizimlarning ichki izolyatsiyasi, tashqi ta'sirlardan ajratilishiga yo'naltirilganligi, o'ziga xosligi va ahamiyatini qo'llab-quvvatlash, o'z madaniy qadriyatlarini, shu jumladan huquqiy qadriyatlarni faol ifodalash va ularni zonaga kirib borish bilan tavsiflangan "anklavizatsiya". umumiy qadriyatlardan ularning asl mazmuni; birinchi navbatda Yevropa Ittifoqining huquqiy amaliyoti ta'sirida shakllangan va xususiy va davlat, moddiy va protsessual huquq o'rtasidagi farqni "tekislash" dan iborat bo'lgan ilgari qarama-qarshi bo'lgan sohalarning yaqinlashuvi; umumiy va qit'a huquqining o'zaro ta'siri dialektikasi va huquqiy plyuralizm g'oyalarni kengaytirish) [11].) [19]).

Yuqorida sanab o'tilgan hatti xarakatlat natijasi o'rnida qeyingilarni ko'rishimiz mumkin. Jinoyat qonuni normalari darajasida, shuning uchun ular ilgari jinoiy qonun himoyasida bo'lmagan eng muhim ijtimoiy munosabatlarni qisman, aniq takomillashtirish va himoya qilishni talab qiladi. Ikkinchidan, jinoyat huquqining jamiyat hayotining boshqa tarmoqlari va sohalari bilan tarmoqlararo aloqalarini doimo yodda tutish va undan foydalanish kerak. Bunga qisman amalga oshirilgan alohida ehtiyojli shaxslarning huquqlarini himoya qilish bo'yicha vakil institutini zudlik bilan joriy etish zarurati ham dalil bo'lishi mumkin. Adabiyotda, ehtimol, yana (va bu asosiy narsa) insonning reproduktiv xavfsizligining hozirgi holati uni barcha mumkin bo'lgan vositalar bilan to'g'ri ta'minlashni talab qiladi. Buning eng muhim vositalaridan biri qonuniydir. Tug'ilmagan bola jinoyat qonuni bilan maxsus qoidalar bilan himoyalangan bo'lishi kerak, ularning mavjudligi tegishli mutaxassislarni har qanday noqonuniy harakatlardan saqlaydi (Lemak, (2016) [16]; Sylkin, Buhel, Dombrovska, (2021) [17] ; Ndiaye, McKay, (2019) [18]; Quirk, Wortley, (2017 Huquqshunosning

iqtisodiy tafakkurini birinchi navbatda iqtisodiy manfaatlar va iqtisodiy rag'batlar qo'zg'atadi, bu fikrlash jarayonining unumdorligiga va u bilan bog'liq kognitiv jarayonga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin. Tafakkur ma'lumotlarni tahlil qilish, sintez qilish, umumlashtirish va qaror qabul qilishni amalga oshirishi sababli, birinchi navbatda, "idrok jarayoni bu bilan agent uchun muhim bo'lgan va ma'lum bir axborot mazmunini o'z ichiga olgan shaklni ta'minlashi kerak. Kognitiv jarayon ma'lumotlarni toifalarga ajratishdir. Biroq, bilish psixologiyasi shuni ko'rsatadiki, mavjud ma'lumotlardan maksimal darajada foydalanish qoida emas, balki kamdan-kam istisno hisoblanadi. Hatto zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanadigan yuqori professional iqtisodiy agentlar ham hissiy vositalar bilan olingan ba'zi ma'lumotlarni e'tiborsiz qoldiradilar. Zamonaviy sharoitda advokatning bilish faoliyatining cho'qqisi iqtisodiy tafakkurga ega bo'lgan va katta bilim fondiga ega bo'lgan huquqshunoslarga erkin so'zlashadigan iqtisodiy sezgidir. Bu qaror qabul qilish jarayonining ajralmas atributidir. Chuqur bilim va undan foydalanish ko'nikmalariga asoslangan iqtisodiy sezgi noaniqlik bilan kurashish vositalaridan biri bo'lib, u ko'pincha iqtisodiy tizimni yaratadi. Iqtisodiy intuitsiya nafaqat bilish faoliyati davomida zarur, balki iqtisodiy faoliyatning barcha turlarida: mehnat, tadbirkorlik, qiymatga yo'naltirilgan, kommunikativ va boshqalarda ishtirok etadi. yuqori toifali huquqshunosning iqtisodiy madaniyati. Yuqoridagilardan kelib chiqadiki, bunday fikrlash advokatga aniq huquqiy ishlarni hal qilishda zarracha iqtisodiy xatolarga yo'l qo'ymaslik, o'z kasbiy harakatlarini iqtisodiy jihatdan oqlash imkonini beradi. Xususan, advokat davlat soliqlarining stavkalari va miqdorini pasaytirish davlat fuqarolari uchun mutlaq ne'mat ekanligini hisobga olib, noto'g'ri qarorlar qabul qilmasligi kerak. Soliqlar budjet daromadlarining asosiy manbai bo'lganligi sababli ularning kamayishi ijtimoiy dasturlar, ta'lim, tibbiyot, madaniyat va hokazolarni byudjetdan moliyalashtirishga to'g'ridan-to'g'ri zarba bo'ladi, yuridik maslahatchi tadbirkorlik iqtisodiyotini chuqur bilishi kerak; soliq ma'muriyati xodimi - soliqlar va soliq tizimida; bankning huquqshunos-xodimi - pul muomalasi va moliya tizimi, qimmatli qog'ozlar bozorini biladi.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR

1. Shtangret, A., Korogod, N., Bilous, S., Hoi, N. va Ratushniak, Y. (2021). Pandemiya keyingi modernizatsiya kontekstida yuqori texnologiyali sektorda iqtisodiy xavfsizlikni boshqarish. *Postmodern ochilishlar*, 12(2), 535-552. <https://doi.org/10.18662/po/12.2/323>
2. Vang, B. (2023). Huquq komissiyasi tomonidan taklif qilingan kiberflashing jinoyatining tanqidiy tahlili. *Jinoyat huquqi jurnali*, 87(1), 39–52. <https://doi.org/10.1177/00220183221125873>

3. Child, J. va Rogers, J. (2017). Jinoyat huquqini isloh qilish hozir: yangi islohotlar tarmog'i. *Jinoyat huquqi jurnali*, 81(4), 282–291. <https://doi.org/10.1177/0022018317705771>
4. Krishtanovich, M., Ortinskiy, V., Krasivskiy O., Maziy, N. va Pasichnyk, V. (2021). Uslubiy DOI: 10.55643/fcaptp.3.50.2023.4077 429FINANSOVO-KREDITNA DIYALNIST: PROBLEMI TEORIİ TA PRAKTIKITom 3 (50), 2023 yil milliy manfaatlar himoyasini ta'minlash kontekstida iqtisodiy xavfsizlik tahdidlariga qarshi kurashishga yondashuv. *Moliyaviy va kredit faoliyati: nazariya va amaliyot muammolari*, 4(39), 202–208. <https://doi.org/10.18371/.v4i39.241309>
5. Laveri, J. (2010). Jinoyat qonunining kodifikatsiyasi: erishish mumkin bo'lgan ideal? *Jinoyat huquqi jurnali*, 74(6), 557–578. <https://doi.org/10.1350/jcla.2010.74.6.669>
6. Hama, HH (2017). Davlat xavfsizligi, jamiyat xavfsizligi va inson xavfsizligi. *Jadavpur xalqaro munosabatlar jurnali*, 21(1). <https://doi.org/10.1177/0973598417706591>
7. Rushchyshyn, N., Medynska, T., Nikonenko, U., Kostak, Z. va Ivanova, R. (2021). Davlatning moliyaviy xavfsizligini ta'minlashning normativ-huquqiy komponenti. *Biznes: nazariya va amaliyot*, 22(2), 232-240. <https://doi.org/10.3846/btp.2021.13580>
8. Dmitrenko, Ye. (2011). Ukrainaning moliyaviy xavfsizligini huquqiy ta'minlash mexanizmida moliyaviy va huquqiy javobgarlikning o'rni va roli. *Moliya huquqi*, 4(18), 112–119.
9. Malinovskiy, A. va Dobrotvorskiy, P. (2021). Huquqning falsafiy ustunlari dialektikasi va taraqqiyot ta'limoti. *HIKMAT*, 1(1), 138–146. <https://doi.org/10.24234/wisdom.v1i1.668>
10. Al Azzam, F. (2019). Kiberjinoyatchilikka qarshi kurashish va uni modernizatsiya qilish yo'llari xalqaro hamkorlikning yetarliligidir. *JANUS.NET xalqaro munosabatlar elektron jurnali*, 10(1). <https://doi.org/10.26619/1647-7251.10.1.5>
11. Alazzam, FAF, Saleh, A. va Aldou, X. (2020). Tibbiyot buyumlari misolida COVID-19 pandemiyasining jahon savdo faoliyatini huquqiy tartibga solishga ta'siri. *Wiadomości Lekarskie*, 23(7), 1521-1527. <https://doi.org/10.36740/WLek202007139>
12. Shakhatre, H. (2023). Xalqaro xorijda tashishni amalga oshiruvchi tashuvchilar tomonidan kanal to'lovlarini to'lash - Yuridik kamsitish holati. *Studiya* <https://doi.org/10.17951/sil.2023.32.1.251-273>
13. Makgouan, L. (2007). Jinoyat qonunchiligining yangilanishi. *Jinoyat huquqi jurnali*, 71(2), 99–106. <https://doi.org/10.1350/jcla.2007.71.2.99>

14. Salako, SE (1998). Jinoyat huquqidagi sabablar: Iordaniya, Smit, Blaue va Cheshirga yangi qarash. *Jinoyat huquqi jurnali*, 62(5), 461–467.<https://doi.org/10.1177/002201839806200507>
15. Al-Havoriy, (2022). Iordaniyada jinoyat qonunchiligining tarixiy rivojlanishi. *Pozitiv maktab psixologiyasi jurnali*, 6(4), 9969–9977.<https://journalppw.com/index.php/jpsp/article/view/6077/4004>
16. Lemak, AV (2016). Davlatning vazifasi sifatida milliy xavfsizlikni ta'minlash. *Ujgorod Milliy universitetining ilmiy byulleteni. To'g'ri seriya. Nashr*, 38(2), 63–67.
17. Sylkin, O., Buhel, Y., Dombrovska, N., Martusenko, I., & Karaim, M. (2021). Pandemiya dan keyingi jamiyatda inqirozning ijtimoiy-iqtisodiy tizimga ta'siri. *Postmodern ochilishlar*, 12(1), 368-379.<https://doi.org/10.18662/po/12.1/266>
18. Ndiaye, A. va McKay, L. (2019). Ijtimoiy xavfsizlikni saqlash uchun ijtimoiy ta'minotni isloh qilish. *Chikago Fed-maktubi*, 419.<https://doi.org/10.21033/cfl-2019-419>
19. Quirk, H. va Wortley, N. (2017). Jinoyat huquqi va huquqshunos olimlar jamiyati. *Jinoyat huquqi jurnali*, 81(4), 278–281.<https://doi.org/10.1177/0022018317722221>
20. Sillaste, G. (2001). Jamiyatning ichki xavfsizligi tizimidagi ijtimoiy ta'minot va uni ta'minlash mexanizmi. *Milliy xavfsizlik va geosiyosat*, 4–5, 172–178.
21. Sylkin, O., Krishtanovich, M., Bekh, Y., & Riabeka, O. (2020). Moliyaviy xavfsizlik darajasini baholash modelini shakllantirish metodologiyasi. *Qishloq biznesi va infratuzilmasini rivojlantirish uchun menejment nazariyasi va tadqiqotlari*, 42(3), 391-398.<https://doi.org/10.15544/mts.2020.39>